

NOTAT

Til: Mattilsynet
Dato: 10.10.2026
Deres ref: 2024/234223
Saksnr.: 26/01839

Innspill til endringer i forskrift om planter og tiltak mot planteskadegjørere

NIBIO viser til høring datert 15. juni 2026 fra Mattilsynet, om å gi innspill til forslag til endringer i forskrift om planter og tiltak mot planteskadegjørere. Innspill er sendt Mattilsynet i digital form for [høringen](#) 10. oktober.

Innspillet er faglig koordinert av Divisjon for Bioteknologi og plantehelse.

Kommentarene følger spørsmålene slik de er fordelt til enkelte kapitler/deler av høringen. Gjeldende notat gjengir NIBIOs innspill.

3.1. Kapittel I Formål, virkeområde og definisjoner

Har dere kommentarer til de foreslåtte definisjonene?

Kommentar fra NIBIO:

Vi anbefaler at «bulbiller (toppløk)» inkluderes i oppstillingen av planter: levende planter og følgende levende deler av planter. Bulbiller benyttes som formeringsmateriale hos enkelte plantearter (hvitløk) og kan representere samme plantesanitære risiko som andre vegetative plantedeler som løker, knoller og jordstengler.

Vi foreslår at det bør lages definisjoner for *planteskoler*, *jord*, *vekstmedium* og *dyrkingsmedium* – for å avklare hva disse begrepene betyr når de brukes i forskriftstekst og vedlegg.

Vi foreslår at det under ‘terskelverdi’ blir vist til vedlegg 2 der terskelverdi for hver enkelt skadegjører er oppført.

3.2. Kapittel II Bestemmelser om planteskadegjørere

Har dere kommentarer til forslaget om å innføre kategoriene «karanteneskadegjørere» og «regulert ikke-karanteneskadegjørere» i plantehelseforskriften?

Kommentar fra NIBIO:

For *Erwinia amylovora* (pærebrann) vurderes skillet mellom landsdekkende RNQP-status og geografisk differensiert regulering som særlig viktig. Det vises til merknadene under § 5 og under «Vurdering av utvalgte skadegjørere».

Har dere kommentarer til innholdet i § 4 om karanteneskadegjørere, eller kommentarer til skadegjørerne som er foreslått klassifisert som karanteneskadegjørere og er oppført i vedlegg 1?

Kommentar fra NIBIO:

Forskjellen på hva som menes med regulerte ikke-karanteneskadegjørere sammenlignet med karanteneskadegjørere burde komme tydeligere frem i dokumentet både her og under punkt 5.2 i konsekvenser. I selve forskriften er det beskrevet greit, men bør også fremgå her og i andre notat at det ikke nødvendigvis er mer alvorlige skadegjørere det er snakk om i kategorien karanteneskadegjørere, men at dette er arter som så langt ikke har en vid utbredelse i Norge og derfor kan potensielt begrenses. I dokumentet her er det formulert at det er de mest alvorlige skadegjørerne som utgjør karanteneskadegjørere. Det er imidlertid ikke hovedkriteriet, og i mange tilfeller kan de som er ikke-karanteneskadegjørere være en like alvorlig skadegjørere som karanteneskadegjørere.

Det er etter vår vurdering bra at alle isolatgrupper og linjer av *P. ramorum* inkluderes på listen over karanteneskadegjørere (Vedlegg 1) når den ikke lenger vil ha sin egen forskrift. Siden *P. ramorum* har mange vertsplanter og Norge importerer mange forskjellige planter fra Storbritannia, Nord-Amerika og Asia, som har andre linjer og krysstyper, er det risiko for potensielle epidemiske utbrudd dersom nye linjer og krysstyper introduseres. I tillegg importerer EU fra hele verden, og det er fastslått at kontrollen av plantene ofte er utilstrekkelig for å oppdage skadegjørere som *P. ramorum*, både ved unionens import og egen planteproduksjon. Disse plantene vil kunne komme til Norge fra EU-land på et senere tidspunkt.

Produksjon av vindruer øker i Norge. Det bør vurderes om *Flavescence dorée* (*Candidatus phytoplasma vitis*), Pierce's disease (*Xylella fastidiosa*) og Phylloxera (*Viteus vitifoliae*) bør stå på vedlegg 1. Alle er svært viktige skadegjørere i vindruer.

Det bør videre vurderes om ytterligere en *Agrilus* art bør tas med i vedlegg 1, gruppe B, nemlig *Agrilus mali* som ble lagt til EPPO listen A2 i 2024. Risikovurderingen utført av EPPO i 2024 konkluderte med at arten også kan etablere seg i Norge.

Vedlegg 1, del A, gruppe B

Fusarium circinatum (<https://gd.eppo.int/taxon/GIBBCI>) foreslås tatt inn i vedlegg 1 del A gruppe B. Soppen er spredd med frø til flere kontinenter og forårsaker en svært skadelig sykdom, særlig på furu, både i planteskoler og i skog. Den er en karanteneskadegjørere i flere land, inkl. EU (<https://gd.eppo.int/taxon/GIBBCI/categorization>), og på A1 liste i Sveits, Tyrkia og UK.

Vedlegg 1, del A, gruppe C

Vi mener det er bra at *Rhagoletis cingulata* fortsatt er på Vedlegg 1, d.v.s. at arten ikke er nevnt som unntak under 45.16. God importkontroll av fruktfluer (og til dels San Jose skjoldlus) krever et kontrollregime også for salg av fersk frukt.

Vedlegg 1, Del A, Gruppe D

Meloidogyne enterolobii er klassifisert som karanteneskadegjørere i EU og oppført på EPPOS A2-liste. På grunn av artens utbredelse, brede vertspekter og evne til å forårsake omfattende skade på planter med Mi-1 resistens, anses *M. enterolobii* som en av de mest skadelige *Meloidogyne* artene globalt.

M. enterolobii er en tropisk art som gjør skade i tomat, paprika, agurk og en rekke andre landbrukskulturer og prydplanter. Det er liten sannsynlighet for at arten vil kunne etablere seg på friland i Norge. Siden 2008 er det imidlertid rapportert gjentatte funn av *M. enterolobii* i veksthus i Sveits, der arten anses som svært vanskelig å utrydde. I 2022 ble arten rapportert på friland i Østerrike, og i 2023 rapporterte også Italia og Nederland om sine første funn av *M. enterolobii*.

Siden symptomer kan være vanskelig å oppdage ved importkontroll, vurderer vi risikoen for introduksjon av *M. enterolobii* som reell igjennom import av mottakelige prydplanter. Arten kan forårsake stor skade dersom den etablerer seg i norske veksthus. På bakgrunn av risiko knyttet til import av vertsplanter, artens store skadepotensial og utfordringer med eventuell

bekjempelse, mener vi *Meloidogyne enterolobii* bør inkluderes i Vedlegg 1 del A Gruppe D - nematoder.

Vedlegg 1, Del A, Gruppe E, nr. 10 Potato spindle tuber viroid (PSTVd)

PSTVd er oppført under del A «Skadegjørere som ikke er kjent å forekomme i Norge». Vi ber om at denne plasseringen vurderes nærmere. PSTVd er tidligere påvist i Norge, blant annet i prydplanter og i importerte tomatfrøpartier, slik det er dokumentert gjennom offentlige undersøkelser og rapporter fra NIBIO (Bioforsk Report Vol. 7 Nr. 39 2012 og NIBIO Rapport, 10(150), 2024). Selv om skadegjøreren ikke anses etablert i Norge, kan formuleringen «ikke er kjent å forekomme i Norge» oppfattes som misvisende når det foreligger dokumenterte funn.

Tomato chlorotic dwarf viroid (TCDVd) (Bioforsk TEMA, 7(8), 2012)

Tomato chlorotic dwarf viroid (TCDVd) er ikke oppført i vedlegg 1 eller vedlegg 2. TCDVd ble påvist ved to anledninger i norske tomatgartnerier i 2012 og 2013. Selv om TCDVd på dette tidspunktet ikke var regulert som karanteneskadegjørere, er det rapportert om betydelige økonomiske tap og alvorlige skadevirkninger i tomatproduksjon i flere europeiske land. Som følge av dette ble det innført offisielle tiltak mot skadegjøreren.

Vi ber derfor om at det vurderes om TCDVd bør omtales eller inkluderes i vedlegg 1 eller vedlegg 2 til forskriften, særlig sett i lys av tidligere påvisninger i Norge og skadepotensialet som er dokumentert internasjonalt.

Tomato mottle virus (*Begomovirus solanumvariati*, ToMoV) og Tomato brown rugose fruit virus (*Tobamovirus fructirugosum*, ToBRFV)

Tomato mottle virus (ToMoV), som er oppført på EPPOs A1-liste, og Tomato brown rugose fruit virus (ToBRFV), som er oppført på EPPOs A2-liste, er ikke oppført i vedlegg 1 eller vedlegg 2. Begge virusene er internasjonalt anerkjent som viktige planteskadegjørere med potensielt store konsekvenser for tomatproduksjon.

Vi ber derfor om at plasseringen av disse skadegjørerne vurderes på nytt, og at det gis en begrunnelse dersom de ikke er omfattet av forskriftens vedlegg.

Grapevine red blotch virus (GRBV), som er oppført på EPPOs A1-liste, er ikke inkludert i vedlegg 1. GRBV er en alvorlig virussykdom i vin og kan ha stor betydning dersom vindyrking blir mer utbredt i Norge.

Vedlegg 1, Del A Gruppe ANr. 7: *Xanthomonas arboricola* pv. *pruni*: Oppføring av *Xanthomonas arboricola* pv. *pruni* som karanteneskadegjørere støttes. Tilgjengelig norsk dokumentasjon viser at skadegjøreren er påvist i Norge, men gir ikke grunnlag for å konkludere med at den er vidt utbredt. I NIBIOs kartlegging fra 2014–2015 ble bakterien påvist i 49 av 799 analyserte prøver, hvorav 38 funn var knyttet til importert plantemateriale og 11 funn til den nasjonale kartleggingen. Kartleggingen dokumenterte dermed forekomst i norsk planteproduksjon, men ikke utbredelse på landsbasis.

Det vurderes som riktig å føre *X. arboricola* pv. *pruni* opp som karanteneskadegjørere på nåværende kunnskapsgrunnlag. Samtidig bør det gjennomføres ny og målrettet kartlegging for å avklare dagens utbredelse i Norge. Dersom framtidige undersøkelser viser at skadegjøreren er mer utbredt enn tidligere dokumentert, bør reguleringsstatusen vurderes på nytt.

Nr. 8: *Xanthomonas fragariae*: Opplysningen om at bakterien kun er påvist én gang i Norge bør oppdateres. I OK-programmet i 2025 ble latent smitte påvist i et jordbærfelt etablert med importerte planter fra Tyskland. Dette er den andre påvisningen i Norge, etter et tilsvarende funn i importerte planter i 2018. Funnene gir ikke grunnlag for å anse *X. fragariae* som etablert i Norge, og NIBIO støtter foreslått kategorisering som karanteneskadegjørere.

Har dere kommentarer til innholdet i § 5 eller kommentarer til de skadegjørerne som er foreslått som regulerte ikke-karanteneskadegjørere og oppført i vedlegg 2? Er foreslåtte terskelverdier og reguleringer hensiktsmessige og gjennomførbare?

Kommentar fra NIBIO:

Hva betyr det i praksis at *Phytophthora rubi* (i eldre forskrift) erstattes av *Phytophthora* spp. (i ny foreskrift) når det gjelder bringebærplanter? Kunne *Phytophthora fragariae* på jordbærplanter behandles på samme måte? I praksis kan endringen se ut til å medføre nulltoleranse for *Phytophthora*-arter på importerte/produserte bringebærplanter mens det ikke er begrensninger for infeksjon med *Phytophthora* i jordbærplanter så lenge det ikke påvises *Phytophthora fragariae*. Vi foreslår at *Phytophthora* spp. burde inkluderes i prydplanter, skogplanter, grønnsaksplanter samt planter til frukt- og bærproduksjon. Det ville kunne fremskynde arbeidet med å innføre et sertifiserings- og akkrediteringssystem for friske planteskoleplanter med høye krav til smittefrie produksjonsanlegg som går ut over dagens praksis der jordboende skadegjørere i slekten *Phytophthora* (og andre jordboende

skadegjørere) er et problem. Se den nylig publiserte Biodiversa-policybriefen (Biosecure nursery production) om planteskoleinfeksjoner og behovet for et akkrediteringssystem for planteskoler: <https://www.biodiversa.eu/restoration/#nrrconditions>).

Eriosoma lanigerum (blodlus) er flyttet fra lista over karanteneskadegjørere til regulert ikke-karanteneskadegjørere. Vi anser det som svært positivt at det er terskelverdi på 0 %, da dette er en alvorlig skadegjørere på epletre.

Nesletoppvirus i solbær

Vi merker oss at *Nepovirus ribis* (Black currant reversion associated virus, BRAV), som forårsaker nesletopp i solbær, ikke er oppført i vedlegg 2. Nesletopp regnes som en av de mest alvorlige sykdommene på solbær og kan føre til betydelige avlingstap. Sykdommen er utbredt i Europa og Norge, og omtales som en av de mest skadelige virusrelaterte sykdommene på solbær. Vi ber derfor om at det vurderes om *Nesletoppvirus* bør inkluderes i vedlegg 2.

Vurdering av arter til vedlegg 2

Høringsnotatet viser til at EU har et langt større antall regulerte ikke-karanteneskadegjørere enn det som er foreslått i vedlegg 2, og at dette vedlegget trolig vil bli utvidet ved senere revideringer av forskriften. Vi er enig i at det bør gjøres en gjennomgang av arter på EUs liste over regulerte ikke-karanteneskadegjørere for å vurdere om noen av disse artene bør settes på vedlegg 2, slik at det vil gjelde samme regler for Norge og EU. Videre bør det vurderes om det er andre arter som har betydning for Norge som bør føres opp her.

Enkelte arter foreslås regulert som RNQP i planter til planting, men ikke i frø, selv om de kan være frøoverførte. Et eksempel er *Dothistroma septosporum* i furu. Så langt vi kan se, er denne arten heller ikke omfattet av forskrift om skogfrø og skogplanter. Det bør derfor vurderes om den foreslåtte reguleringen i tilstrekkelig grad håndterer risikoen for spredning via frø. Flere skadegjørere på skogplanter kan være frøoverførte. Dersom slike arter i framtiden reguleres som RNQP i planter til planting, men unntatt frø, er det usikkert om reguleringen i tilstrekkelig grad vil håndtere risikoen for spredning via frø.

Kommentar til: «Vi foreslår å endre fra regulering i *Allium L.* til regulering i spesifikke arter». Vi foreslår å beholde reguleringen på slektsnivå (*Allium L.*) fremfor å begrense den til spesifikke *Allium*-arter. Dette vil gi en mer robust regulering, være lettere å tolke og være biologisk mer konsistent med vertspekteret til løkhvitråte (*Stromatinia cepivora*). I tillegg krever den foreslåtte endringen en tydelig begrunnelse for hvorfor enkelte *Allium*-arter er

inkludert, mens andre er utelatt. Uten en slik begrunnelse kan reguleringen fremstå som uklar og potensielt skape tolkningsutfordringer.

***Erwinia amylovora* (pærebrann):** Det vurderes som vanskelig å opprettholde pærebrann som karanteneskadegjører med mål om offentlig kontroll og utryddelse i hele Norge. Dette bør imidlertid skilles fra spørsmålet om særskilt beskyttelse av viktige områder uten kjent smitte. Det vurderes derfor som viktig at RNQP-status i hele landet ikke fastsettes uten at alternativet med RNQP kombinert med utvalgte sykdomsfrie/beskyttede fruktområder er bedre belyst. (Mattilsynet 2024, «Kategorisering av *Erwinia amylovora* (pærebrann) i Norge».)

Pærevisnesjuka – ‘*Candidatus Phytoplasma pyri*’

Forslaget om å kategorisere ‘*Candidatus Phytoplasma pyri*’ som regulert ikke-karanteneskadegjører vurderes som hensiktsmessig. Skadegjøreren forekommer i Norge, og en regulering rettet mot friskt plantemateriale vurderes som en målrettet tilnærming for å begrense videre spredning. Det vurderes som viktig at kravene til formeringsmateriale og kontroll opprettholdes på et nivå som gir tilstrekkelig plantehelsemessig beskyttelse.

Det er positivt at terskelverdier for *Puccinia horiana* (hvit krysantemumrust) og *Puccinia pelargonii-zonalis* (pelargoniumrust) er satt til 0%.

Har dere kommentarer vedrørende de skadegjørerne som vi foreslår ikke lenger skal reguleres i plantehelseforskriften?

Kommentar fra NIBIO:

Forslaget om å ta ***Erwinia chrysanthemi* pv. *chrysanthemi* og f. sp. *dianthicola*** ut av plantehelseforskriften vurderes i utgangspunktet som forståelig, ettersom disse taksa er reklassifisert til arter innen slekten *Dickeya*, og regulering av *Dickeya* spp. i settepotet er ivarettatt gjennom settepotetregelverket. Samtidig mener vi begrunnelsen bør nyanseres noe. Det er dokumentert skadepotensial for *Dickeya dianthicola* i enkelte prydplanter, særlig nellik, selv om den nåværende plantehelsemessige betydningen i europeisk prydplanteproduksjon synes å være begrenset. Før reguleringen oppheves, bør det derfor tydeliggjøres hvorfor risikoen knyttet til prydplanter vurderes som tilstrekkelig lav til at særskilte krav ikke lenger anses nødvendige. Formuleringen «Disse er nå klassifisert under *Dickeya* spp.» er dessuten noe upresis. Det vil være mer faglig presist å skrive at de tidligere taksa er reklassifisert til arter innen slekten *Dickeya*, eventuelt med angivelse av de relevante

navnene, for eksempel *Dickeya chrysanthemi* og *Dickeya dianthicola*. «Under *Dickeya* spp.» kan ellers gi inntrykk av at de bare inngår uspesifisert i en samlegruppe.

Har dere innspill til de vitenskapelige navnene som er brukt på virus og andre planteskadegjørere i forskriftsforslaget?

Kommentar fra NIBIO:

Angående navn på plantevirus: Det er prisverdig at Mattilsynet oppdaterer navnsettingen til det som nå skal være vitenskapelige navn på plantevirus. Den internasjonale komiteen for virus bestemte i 2021 at alle virus, også plantevirus, skal ha et latinsk, vitenskapelig navn. For sharkavirus er det «*Potyvirus plumipoxi*». Dette navnet er imidlertid fortsatt ukjent for mange som har vært vant med «Plum pox virus» som det engelske, og til 2021 det vitenskapelige navnet, på dette viruset. Mattilsynet bør også ta med det engelske navnet i listene slik at de som ikke er inne i terminologien (det er de fleste) ikke blir unødvendig forvirret. Hvis ikke det engelske navnet inkluderes må folk til stadig gå til EPPO sine oversikter for å finne navnet som ble brukt før, og som er brukt i all internasjonal litteratur. Når vi har et godt innarbeidet norsk navn bør det også nevnes, i dette tilfellet «sharkavirus». Det norske navnet er ikke i EPPO sine lister.

Ang. *Synchytrium endobioticum* (Schilbersky) Percival [SYNCEN] – her er det en trykkfeil i Vedlegg 1 med kommentarer, denne har ikke tidligere vært *Phoma andina*.

Bakterier: Det er positivt at oppdatert vitenskapelig nomenklatur er tatt i bruk i forskriftsforslaget, blant annet for *Clavibacter michiganensis*, *Clavibacter sepedonicus*, *Paraburkholderia caryophylli* og de reviderte taksa innen *Ralstonia solanacearum*-komplekset. Det er samtidig enkelte skrivefeil og inkonsistenser som bør rettes. I Vedlegg 4A er *Ralstonia syzygii* flere steder skrevet «*Ralstonia syzigii*», og subsp. *celebesensis* er skrevet «*celebensis*». I Vedlegg 4A og 4B forekommer også «*Clavibacter sependonicus*», som bør rettes til *Clavibacter sepedonicus*. Det anbefales en gjennomgang av bakterienavnene på tvers av vedleggene for å sikre konsekvent nomenklatur.

Har dere øvrige innspill til Kapittel II "Bestemmelser om planteskadegjørere"? Er det forhold som bør vurderes, men som ikke er omtalt? Har dere kommentarer til forslagene som er beskrevet i "Vurdering av utvalgte skadegjørere" (f.eks. pærebrann, *Phytophthora ramorum*, heksekost i eple og rød marg i jordbær)?

Kommentar fra NIBIO:

Erwinia amylovora (pærebrann)

Det vurderes som vanskelig å opprettholde *E. amylovora* som karanteneskadegjørere med mål om offentlig kontroll og utryddelse i hele Norge. Pærebrann er etablert i store deler av Sør- og Vestlandet, og kartleggingen viser fortsatt spredning til nye områder. I 2023 ble sykdommen påvist for første gang i 15 kommuner, og i 2024 i ytterligere to kommuner. Dette understøtter at full offentlig kontroll i alle områder med etablert smitte er lite realistisk. (NIBIO Rapport 10/56/2024; NIBIO Rapport 11/53/2025.)

Det bør samtidig skilles mellom spørsmålet om landsdekkende offentlig kontroll og spørsmålet om særskilt beskyttelse av viktige områder der pærebrann fortsatt ikke er kjent å forekomme. Det framgår av Mattilsynets kategoriseringsrapport at mange viktige fruktdistrikter kan oppfylle kravene til sykdomsfrie områder etter ISPM 4. *E. amylovora* står på EPPOs A2-liste over skadegjørere som anbefales regulert som karanteneskadegjørere, mens den i EU samtidig reguleres som RNQP på bestemte planter til planting. I enkelte medlemsland kombineres denne RNQP-reguleringen med beskyttet-sone-karantenestatus i sykdomsfrie deler av landet. Per 2026 gjelder en slik geografisk differensiert regulering blant annet i Spania og Italia, der enkelte områder har beskyttet-sone-karantenestatus mens øvrige deler omfattes av den ordinære RNQP-reguleringen. Dette viser at en kombinasjon av RNQP-status og særskilt karantenebeskyttelse av sykdomsfrie områder er en etablert modell innenfor EUs plantehelseregelverk (Mattilsynet 2024; NIBIO Rapport 12/67/2026; Kommisjonens gjennomføringsforordning (EU) 2019/2072, vedlegg III, konsolidert versjon 2026).

Den samfunnsøkonomiske begrunnelsen for å avvise alternativet med sykdomsfrie områder vurderes ikke som tilstrekkelig belyst. Kostnadene ved overvåking, rydding, merkeordning og restriksjoner er omtalt, men det er ikke presentert en tilsvarende kvantitativ vurdering av nytten ved å unngå eller forsinke etablering av pærebrann i viktige kjernefruktområder. Dette er særlig relevant fordi forebyggende tiltak fortsatt er prioritert i slike områder: Ullensvang og Midt-Telemark i 2024 og Ullensvang, Drammen og Holmestrand i 2025. Aksjon pærebrann 2025 angir fortsatt reduksjon av risikoen for spredning til viktige kjernefruktdyrkingsområder som prosjektets viktigste mål. (NIBIO Rapport 11/53/2025; NIBIO Rapport 12/67/2026.)

Kunnskapsgrunnlaget om pærebrann under norske forhold er fortsatt under utvikling, særlig når det gjelder sammenhengen mellom genetisk variasjon, vertspekter, virulens og spredningsveier og hvilken betydning dette har for risikoen for etablering i kommersiell fruktproduksjon. I 2025 ble pærebrann for første gang i Norge påvist i rynkerose (*Rosa rugosa*), hagtorn (*Crataegus monogyna*) og dielsmispel (*Cotoneaster dielsianus*). Den nyeste rapporten peker også på behov for mer kunnskap om vertspekter, utbredelse og effekten av forebyggende tiltak. Disse usikkerhetene vurderes som relevante ved vurderingen av hvor omfattende beskyttelse som bør opprettholdes for viktige fruktproduksjonsområder (NIBIO Rapport 12/67/2026).

Det anbefales derfor at alternativet med RNQP-status kombinert med særskilt beskyttelse av utvalgte sykdomsfrie fruktproduksjonsområder utredes nærmere før endelig reguleringsmodell fastsettes. Vurderingen bør særlig omfatte samfunnsøkonomisk nytte, konsekvensene av endrede import- og produksjonskrav, risiko knyttet til plantemateriale og bier, framtidig overvåking og ansvar, samt relevant faglig usikkerhet om epidemiologi og spredningsveier under norske forhold.

Heksekost i eple - '*Candidatus Phytoplasma mali*'

Forslaget om å kategorisere '*Candidatus Phytoplasma mali*' som regulert ikke-karanteneskadegjørere vurderes som hensiktsmessig. Skadegjøreren forekommer i Norge, og det vurderes som faglig relevant at reguleringen i hovedsak rettes mot å sikre friskt plantemateriale og begrense videre spredning gjennom planter til planting. Det vurderes samtidig som viktig at kravene til plantematerialet er tilstrekkelig strenge til å redusere risikoen for spredning, herunder at latent infeksjon kan avdekkes der dette er relevant.

Vi foreslår at frø også nevnes under smittevei: «Offentlige tiltak mot alle mulige smitteveier. Nulltoleranse ved all forflytning (inkludert import) av varer og gjenstander som kan spre smitte, som for eksempel planter, frø, frukt, snittblomster, trevirke og jord.»

3.3. Kapittel III Bestemmelser om registrering og internkontroll

Har dere kommentarer til kravene som er satt opp i vedlegg 4B "Særskilte krav til innenlands produksjon og omsetning av visse planter, planteprodukter og andre gjenstander, for å hindre spredning av karanteneskadegjørere"?

Kommentar fra NIBIO:

Det synes uklart hva tiltakene i Vedlegg 4A og 4B vil være når f.eks. *P. ramorum* er blitt påvist i en planteskole. Uttrykkene «destruert» eller «overflaten... gjennomgått egnede plantesanitære tiltak» i Vedlegg 4B-1-c) -i og iv. bør beskrives mer nøyaktig og ledsages av informasjon om hvem som utfører dette, hvor det gjøres og hvilken metode som benyttes osv. Vil det være riktig å skrive at Mattilsynet avgjør hvilke tiltak som skal gjennomføres i hvert enkelt tilfelle, avhengig av funnets karakter og plassering, og basert på vitenskapelig dokumenterte metoder? Smittesporing kan med fordel inkluderes i paragrafen som behandler produksjonsstedet (Vedlegg 4B-1-c) noe som er avgjørende for å sette inn riktige tiltak. Eksempelvis vil destruksjon av planter infisert med *P. ramorum* ikke ha noen effekt dersom *P. ramorum* har etablert seg i planteproducentens vanningsvann (f.eks. en resirkuleringsdam) eller i jorda på friland. Da vil nye planter sannsynlig bli smittet igjen, hvis ikke rett tiltak settes inn.

Vedlegg 4B, 4. Knoller av *Solanum tuberosum* L. unntatt knoller til planting (settepoteter). Begrepet resistentsbrytende patotyper bør spesifiseres/defineres. Ordlyden oppleves som utdatert med tanke på at dagens sortsmateriale har bred resistens mot de fleste patotyper av *G. rostochiensis*. Det bør derfor vurderes om de ulike patotypene som tilhører arten *G. rostochiensis* fremdeles skal anses som resistentsbrytende.

Har dere kommentarer til forslaget i vedlegg 4C om å stille samme krav til tiltak mot spredning av regulerte ikke-karanteneskadegjørere for importert og for norskprodusert materiale? Er kravene i vedlegget tydelige og praktisk gjennomførbare i produksjon og omsetning? Har dere øvrige innspill til tiltakene i vedlegget?

Kommentar fra NIBIO:

Eriosoma lanigerum (terskelverdi 0%): Kravene er etter vår vurdering noe uklare: Krav a) kan gjelde både ved import og innenlands produksjon og omsetning av både importert og norsk materiale. Men kan krav b) gjelde produksjonssted i eksportlandet? Gjelder b) kun tiltak hos innenlandske virksomheter ved funn i importert og norsk materiale?

***Erwinia amylovora* (pærebrann):** Det legges til grunn at RNQP-reguleringen fortsatt innebærer nulltoleranse for *E. amylovora* i planter som omsettes. Det vurderes som viktig at kravet om årlig representativ prøvetaking med en metode som også avdekker latent infeksjon videreføres i vedlegg 4C. *E. amylovora* kan forekomme uten synlige symptomer, og fravær av symptomer kan derfor ikke alene dokumentere at plantematerialet er smittefritt.

Forslaget innebærer samtidig en vesentlig lemping sammenlignet med dagens produksjonskrav ved at kravet om fravær av pærebrann innen 1 km fra produksjonsanlegget og fravær av bulke- og pilemispel innen 2 km ikke videreføres. Disse kravene erstattes av at omkringliggende vertplanter som er smittet eller viser symptomer skal fjernes og destrueres. I 2024 ble *E. amylovora* påvist i *Sorbus* 'Eastern Promise' i en planteskole i Rogaland i forbindelse med prøvetaking under dispensasjonsordningen, og det aktuelle plantepartiet ble sanert. Funnet understreker at planteproduksjon er en relevant spredningsvei, og at aktiv kontroll som også kan avdekke latent smitte er viktig. (Vedlegg 4C med kommentarer; NIBIO Rapport 11/53/2025.)

Det anbefales at kravet om testing for latent smitte beholdes, og at det i veiledning tydeliggjøres hvordan representativ prøvetaking, tidspunkt og egnet analysemetode skal fastsettes i praksis.

Vi er enige i at det innføres særskilte krav for både *Puccinia horiana* og *Puccinia pelargonii-zonalis*, og er også enig at det skal gjelde produksjon av ferdigvare. Kravet om kontroll ‘minst én gang i måneden i løpet av de siste tre månedene før omsetning’ kan tolkes slik at siste sjekk blir gjennomført nesten en hel måned før omsetning, noe som kan føre til at sykdomsutvikling i mellomtiden ikke blir oppdaget. Det kan legges til en setning om at siste sjekk bør gjennomføres innenfor et visst antall dager før omsetning. Ved mistanke eller funn, er det virksomheter selv som må stå for kostnaden av å sende inn prøver for å bekrefte skadegjørere? Tiltak krever riktig diagnose, og det må gjøres av fagfolk/etablerte tester. Vil dette kombinert med at meldeplikt sløyfes for regulerte ikke-karantene skadegjørere gi økt fare for at eventuell smitte ikke blir oppdaget og håndtert?

Angående hva som er tatt med og ikke:

Det synes som om fokus bare har vært på å nedklassifisere karanteneskadegjørere og eventuelt klassifisere skadegjørere som RNQP, men hva med skadegjørere som er listet i Retningslinjene for sertifisert produksjon av hagebruksvekster? Burde ikke også disse skadegjørerne vært tatt inn som RNQP?

Angående virus i jordbær:

Det er positivt at de som før var karanteneskadegjørere nå er RNQP. Men kravet til testing synes å være for svakt. Det burde stilles krav om at materialet skal stamme fra morplanter som har blitt testet for det aktuelle virus – visuell kontroll er ikke godt nok for virusene i jordbær.

Angående virus i bringebær:

Det er bare nepovirusene som kan infisere bringebær som er tatt med i vedlegget, men det er svært mange virus med andre spredningsveier som heller ikke må forekomme i plantematerialet. Se tabellen nedenfor:

Vitenskapelig slekts- og artsnavn *	Norsk navn	Engelsk navn	Akronym
**			
<i>B Sadwavirus rubi</i>	svartbringebær-nekrosevirus	black raspberry necrosis virus	BRNV
<i>B Closterovirus macularubi</i>	bringebær-mildmosaikkvirus	raspberry leaf mottle virus	RLMV
<i>B Badnavirus reterubi</i>	rubus-gulnettivirus	rubus yellow net virus	RYNV
<i>B Cytorhabdovirus rubus</i>	bringebær-nerveklaringvirus	raspberry vein chlorosis virus	RVCV
<i>M Emaravirus idaeobati</i>	bringebær-middmosaikkvirus	raspberry leaf blotch virus	RLBV

<i>P</i>	<i>Idaeovirus rubi</i>	bringeber-dvergbuskvirus	raspberry bushy dwarf virus	RBDV
<i>N</i>	<i>Nepovirus rubi</i>	bringeber-ringflekkevirus	raspberry ringspot virus	RpRSV
<i>N</i>	<i>Nepovirus nigranuli</i>	tomat-svartringvirus	tomato black ring virus	TBRV
<i>N</i>	<i>Nepovirus arabis</i>	arabis-mosaikkvirus	arabis mosaic virus	ArMV
<i>N</i>	<i>Stralarivirus fragariae</i>	jordber-latentringflekkevirus	strawberry latent ringspot virus	SLRSV
<i>N</i>	<i>Nepovirus avii</i>	kirsebær-bladrullevirus	cherry leaf roll virus	CLRV
<i>P</i>	<i>Ilarvirus ApMV</i>	eplemosaikkvirus	apple mosaic virus	ApMV
<i>B</i>	<i>Cucumovirus CMV</i>	agurkmosaikkvirus	cucumber mosaic virus	CMV

* Dette er en ny sammenstilling med noen veletablerte navn og noen nylagde navn.

** B=bladlusoverført, M= bladmiddoverført, P= pollenoverført, N= nematodeoverført (jordboende)

Angående virus i solbær:

Nesletoppvirus i solbær er en alvorlig skadegjører og burde vært listet som en RNQP.

3.5. Kapittel V. Spesielle bestemmelser ved import

Har dere kommentarer til endringene som er foreslått i Vedlegg 3 "Planter, planteprodukter og andre gjenstander som det er forbudt å importere dersom de har sin opprinnelse i nevnte områder"?

Kommentar fra NIBIO:

Isolert bark av bartrær (Pinopsida) med opprinnelse i Portugal: Det burde vurderes om lignende begrensninger skal innføres for import av materiale fra Spania og Frankrike, som begge har hatt utbrudd av *B. xylophilus* i nyere tid.

***Erwinia amylovora* (pærebrann):** Opphevingen av dagens importforbud for pærebrannvertplanter fra land der sykdommen forekommer vurderes som en vesentlig plantehelsemessig endring. Det vises til nærmere kommentar til konsekvensene under punkt 5.4.

Har dere kommentarer til endringene som er foreslått i Vedlegg 4A "Særskilte krav til import av visse planter, planteprodukter og andre gjenstander"?

Kommentar fra NIBIO:

Kommentar til **Vedl 4A, punkt 44c**: Antall frø eller vekt av frømengde i representativ prøve som skal testes bør angis (jo større prøve, jo større sannsynlighet for å påvise smitte).

Kommentar til **Vedl 4A, punkt 46b, ii**: Antall korn eller vekt av kornmengde i representativ prøve som skal testes bør angis (jo større prøve, jo større sannsynlighet for å påvise smitte), og det bør være en offisiell test med egnet metode.

Dersom *Fusarium circinatum* tas inn som karanteneskadegjører bør tilsvarende tekst som for punkt 44c og 46b ang testing av furufrø (frømengde og offisiell test) inkluderes i vedlegget.

Har dere kommentarer til forslaget om endring i § 19 om å begrense varegrupper som privatpersoner kan importere uten sunnhets sertifikat i privat og ikke-kommersielt øyemed?

Kommentar fra NIBIO:

Dette er en ganske vesentlig endring (dvs at privatimport av hagebruksfrø eller f.eks. blomsterløker uten sertifikat blir forbudt, samt at det spesifiseres og kvantifiseres hva annet som faktisk er lov å ta med og fra hvor. Dagens unntak for sertifikatplikt for privatpersoner som importerer plantemateriale i privat og ikke-kommersielt øyemed er en risiko for introduksjon av nye og problematiske skadegjørere til Norge, og NIBIO støtter den foreslåtte begrensningen. Sertifikatplikt vil redusere risikoen for introduksjon av nye skadegjørere, selv om plantehelsesertifikater ikke alltid er til å stole på. Til tross for medfølgende plantehelsesertifikat viste analyser utført i STOPPest-prosjektet av stikkprøver av frø for salg til hobbydyrking (i porsjonspakninger) at en frøprøve av tomat hadde smitte av en karanteneskadegjører (et viroid). Videre viste analysene at det var smitte av flere kvalitetsskadegjørere (sopper) i frø av alle de undersøkte artene (kål, gulrot, selleri, tomat, salat, løk, purre, gressløk, solsikke og blomsterert), samt frøbille i frø av blomsterert. Dette viser at det er en risiko for introduksjon av skadegjørere med privat og ikke-kommersiell import av frø. En problemstilling her er netthandel med frø over landegrenser.

Har dere kommentarer til nye sertifikatkrav som er foreslått i vedlegg 5A "Liste over planter, planteprodukter og andre gjenstander som ved import skal være fulgt av plantehelsesertifikat"?

Kommentar fra NIBIO:

NIBIO anser det som positivt med skjerpet sertifikatkrav.

Om del 3 – liste over sertifikatpliktige planteprodukter og andre gjenstander som ikke krever forhåndsmelding eller melding om utført mottakskontroll. Der står det: «Friske (ikke-konserverte) grønnsaker: Allium cepa L. (kepaløk, sjalottløk) – alle land». Etter vår vurdering bør også hvitløk og purreløk inkluderes, ettersom disse artene er oppført under vedlegg 2, del C.

Har dere kommentar til endringen som er foreslått i § 20 om at tilleggserklæringen på plantehelsesertifikatet skal gjengis med fullstendig ordlyd, når det foreligger flere alternative måter å oppfylle forskriftens krav?

Kommentar fra NIBIO:

NIBIO savner at plantehelsesertifikatet oppgir hvilke skadegjørere det er testet for, samt hvilke analysemetoder som er benyttet. I dag fremgår det i hovedsak kun at kravene i regelverket er oppfylt. Mer detaljert informasjon om testomfang og metodikk ville øke sporbarheten og transparensen, og gjøre det enklere å vurdere dokumentasjonens relevans og pålitelighet, særlig når ulike metoder kan ha forskjellig sensitivitet og egnethet for påvisning av bestemte skadegjørere.

Forslaget om endring i § 22 "Forhåndsmelding om import" fjerner dagens mulighet for at importører kan utpeke en representant som melder hele sendingen dersom varer til flere importører er fulgt av ett sertifikat. Dette innebærer at importøren som melder en sending, er ansvarlig for alle varene som inngår i sendingen og for sertifikatet som blir meldt. Har dere kommentarer til dette forslaget?

Kommentar fra NIBIO:

For å få bedre oversikt over varepartier som importeres og redusere risikoen for at skadegjørere i disse sendingene ikke blir oversett, mener vi det er positivt at praksis med samlesertifikatordningen og delsendinger avvikles og at hver importør dermed blir ansvarlig for sin mottakskontroll og at det blir gitt melding om gjennomført mottakskontroll for sine varer.

3.6. Kapittel VIII Andre fellesbestemmelser

Har dere kommentarer til forslag til endring i § 38 "Meldeplikt" som avgrenser meldeplikten til kun å gjelde karanteneskadegjørere? Er det hensyn som tilsier at meldeplikten også bør omfatte regulerte ikke-karanteneskadegjørere?

Kommentar fra NIBIO:

NIBIO tolker høringsnotatet slik at regulerte ikke-karanteneskadegjørere kun vil bli regulert i visse *planter til planting* nevnt i vedlegg 2. Det er krav om o-toleranse eller at forekomsten må være under fastsatt terskelverdi. Offentlige tiltak blir rettet kun mot de spesifiserte *plantene til planting* ved omsetning og flytting, inkludert import (tabell 1, s. 6). I høringsnotatet står det at det offentlige bidrar for å sikre friske planter i omsetning. Det står ikke direkte at dette skal forstås som at det offentlige utfører kontroll ved import og omsetning av de spesifiserte plantene og kan pålegge tiltak for å hindre introduksjon og spredning. Kan vi anta det? Jfr. § 5 om forbud mot import og omsetning.

- Det vil ikke lenger være meldeplikt for regulerte ikke-karanteneskadegjørere.
- Ansvaret for å opplyse om smitte, hindre spredning og gjennomføre tiltak i egen produksjon legges i større grad på virksomhetene, som også får større ansvar for økonomisk tap som følge av angrep.
- Ingen offentlige virkemidler for å hindre smittespredning, utover aktsomhetskravet i matloven. Ingen kartlegging. Trolig ikke pålegg om destruksjon.
- Ingen hjelp fra det offentlige til å utrydde og begrense smitte.
- Ingen/reduert erstatning ved økonomiske tap som følge av funn/angrep (jfr. *Forskrift om erstatning etter offentlige pålegg i plante- og husdyrproduksjon*)

Vil konsekvensen bli underrapportering av skadegjørere med stort skadepotensiale for næringen, og at det offentlige og næringen mister oversikt over introduksjon, forekomst og spredning av disse artene med negative økonomiske konsekvenser for næringen?

Med endrede klimaforhold er det sannsynlig at enkelte regulerte ikke-karanteneskadegjørere (RNQP) kan utvide vertsregisteret sitt og forårsake større økonomisk skade enn det som er kjent i dag. Uten historiske data om utbredelse og forekomst vil det kunne bli betydelig mer utfordrende å oppdage, forstå og håndtere slike endringer i skadegjørernes biologi og skadepotensial i framtiden.

Historiske data om utbredelse og forekomst av regulerte ikke-karanteneskadegjørere kan være verdifulle ved risikovurderinger og kartlegging av områder med høy risiko for etablering av karanteneskadegjørere. Dersom en karanteneskadegjører som er fylogenetisk nært beslektet med en regulert ikke-karanteneskadegjører skulle bli påvist i Norge, kan kunnskap om forekomst, vertsplanter og spredningsmønstre for den etablerte RNQP-en gi viktig informasjon for overvåking, risikovurdering og utforming av bekjempelsestiltak.

På bakgrunn av disse forholdene vil det være nyttig om Mattilsynet kan tydeliggjøre:

1. Omfanget av offentlig kontroll og håndheving knyttet til regulerte ikke-karanteneskadegjørere (RNQP-er).
2. Om funn av RNQP-er fortsatt vil bli registrert gjennom overvåkingsprogrammer, kartlegginger eller andre former for monitorering.
3. Hvordan informasjon om forekomst og spredning skal opprettholdes når meldeplikten bortfaller.
4. Hvordan den foreslåtte modellen forventes å påvirke insentivene til rapportering, åpenhet og kunnskapsdeling i næringen.

***Erwinia amylovora* (pærebrann):** For *E. amylovora* bør behovet for en særskilt meldeplikt ved funn i planteproduksjon og i områder uten kjent smitte vurderes, i alle fall i en overgangsperiode dersom skadegjøreren klassifiseres som RNQP i hele landet. Tidlig påvisning vurderes som viktig for å kunne følge utviklingen, vurdere smitteveier og redusere risikoen for etablering i viktige fruktproduksjonsområder. Dersom sykdomsfrie/beskyttede områder etableres, vil meldeplikt være en naturlig del av karantenestatusen i disse områdene.

***Phytophthora fragariae* (rød marg) og *P. rubi* (rød rotråte):** Det står i høringsnotatet fra MT at “det kunne vært hensiktsmessig med meldeplikt ved funn av regulerte ikke-planteskadegjørere i planteproduksjon”. Vi går ut fra at det gjelder bærprodusenter som har kjøpt plantemateriale fra planteprodusenter. Når det gjelder planteprodusenter, så vil det være selvsagt at disse må melde ifra om funn av eller mistanke om rød marg eller rød rotråte i deres produksjon.

Det er vanskelig å se hvordan skadegjørere kan reguleres effektivt uten meldeplikt, når virksomhetene selv har ansvar for gjennomføring av kontroll, betaling for diagnostisering og eventuelle nødvendige tiltak. Det bør stilles spørsmål ved om virksomhetene vil klare å opprettholde en tilstrekkelig standard dersom alt blir basert på selvregulering. Uten meldeplikt vil vi miste viktig innsikt og verdifulle data om utviklingen og forekomsten av skadegjørere. Funn eller mistanke om skadegjørere må meldes inn og bør bekreftes gjennom testing av prøver for å sikre korrekt diagnose.

4. Tilgrensede regelverk/forvaltningsområder

Ser dere andre konsekvenser, enn de som er beskrevet, av å innføre kategoriene karanteneskadegjørere og regulerte ikke-karanteneskadegjørere?

Kommentar fra NIBIO:

***Erwinia amylovora* (pærebrann):** Ved overgang til RNQP vil det for pærebrann ikke bare skje endringer i kravene til plantemateriale, men også en betydelig endring i det offentlige ansvaret for overvåking, forebygging og oppfølging av forekomster utenfor planteproduksjonen. Det bør derfor avklares hvordan målrettet kartlegging og kunnskapsoppbygging skal videreføres, særlig i viktige fruktområder og i en overgangsperiode. Konsekvensene av at restriksjoner på flytting av bier begrunnet i pærebrannrisiko kan falle bort, bør også vurderes særskilt, ettersom pollinerende insekter er dokumenterte vektorer, mens den relative betydningen av ulike spredningsveier under norske forhold fortsatt er et relevant kunnskapsbehov.

***Phytophthora fragariae* (rød marg) og *P. rubi* (rød rotråte):** Det står at “Mattilsynet vil trolig ikke fatte destruksjonsvedtak, heller ikke ved funn av regulerte ikke-karanteneskadegjørere i planteproduksjonen”. Dette blir begrunnet i at det blir kostbart med utbetaling av erstatninger. Selv om disse sjukdommene er spredt i store deler av landet, er det avgjørende å ha tilgang på friskt plantemateriale uten *P. fragariae* eller *P. rubi* hvis man skal lykkes med produksjon på friland med jordbær eller bringebær. Dette gjelder selvsagt på jord som ikke er infisert, men også hvis man skal drive videre frilandsproduksjon på infisert jord. Det må derfor være et fortsatt krav om destruksjon av infisert plantemateriale i planteproduksjonen om noen av disse sjukdommene blir funnet.

5.3. Krav til produksjon og omsetning (§ 10.)

Ser dere andre konsekvenser enn de som er beskrevet, av kravene som er foreslått i vedlegg 4B og 4C?

Kommentar fra NIBIO:

***Erwinia amylovora* (pærebrann):** For pærebrann vises det til kommentaren under vedlegg 4C. Det vurderes som særlig viktig at lempingen av kravene til området rundt produksjonsstedet ses i sammenheng med fortsatt nulltoleranse i omsatt plantemateriale og behovet for å beholde testing som kan avdekke latent infeksjon.

***Phytophthora fragariae* (rød marg) og *P. rubi* (rød rotråte):** I forslaget til Plante helses forskrift står det at det skal være et krav om egenkontroll og uttak av prøver i planteproduksjonen, noe det også er i dag. Men det har vist seg at dette ikke er tilstrekkelig for å hindre spredning av sjukdommene. Siden verken rød marg eller rød rotråte skal forekomme i planteproduksjonen, bør det også være en uavhengig kontroll og prøveuttak

(altså ikke av planteprodusenten selv) av både symptomatisk og ikke-symptomatisk plantemateriale.

5.4. Vedlegg 3 Planter, planteprodukter og andre gjenstander som det er forbudt å importere dersom de har sin opprinnelse i nevnte områder

Har dere kommentarer til konsekvensene av de foreslåtte endringene i Vedlegg 3?

Kommentar fra NIBIO:

***Erwinia amylovora* (pærebrann):** For pærebrann vurderes opphevingen av importforbudet for vertplanter som en av de viktigste plantehelsemessige konsekvensene av forslaget. Dagens regelverk forbyr som hovedregel import av pærebrannvertplanter fra land der sykdommen forekommer, med særskilte unntak. Forslaget åpner denne handelsveien dersom plantematerialet oppfyller kravene i vedlegg 4C. Kravene i vedlegg 4C vil redusere risikoen, men kan ikke forventes å eliminere den, blant annet fordi *E. amylovora* kan forekomme latent. (Mattilsynet 2024; Vedlegg 4C med kommentarer.)

Det framgår av høringsgrunnlaget at færre krav til importert plantemateriale kan øke risikoen for smitteinnførsel, og at oppheving av importforbudet kan få betydelige konsekvenser for planteskolenæringen. I Mattilsynets kategoriseringsrapport vises det dessuten til at genetisk variasjon i norske isolater tyder på flere introduksjoner. For områder uten kjent smitte vurderes nye introduksjoner fortsatt som relevante selv om pærebrann allerede er etablert i andre deler av Norge. Dette gjelder både introduksjonsfrekvens og muligheten for innførsel av genetisk ulike isolater, samtidig som kunnskapen om sammenhengen mellom genetisk variasjon, virulens og vertstilpasning under norske forhold fortsatt er under utvikling.

Det anbefales derfor at opphevingen av importforbudet vurderes som et eget plantehelsefaglig spørsmål, og at det dokumenteres om de foreslåtte kravene i vedlegg 4C gir tilstrekkelig beskyttelse mot nye introduksjoner. Vurderingen bør blant annet ta hensyn til forventet importvolum, opprinnelsesområder, risiko for latent smitte og konsekvensene for viktige områder uten kjent forekomst av pærebrann.

5.6. Vedlegg 4A Særskilte krav til import av visse planter, planteprodukter og andre gjenstander

Har dere kommentarer til konsekvensene av den foreslåtte innskjerpingen i kravet til jord og vekstmedier i vedlegg 4A? Har dere kommentarer til konsekvenser av andre foreslåtte endringer i vedlegg 4A?

Kommentar fra NIBIO:

Hva betyr det i praksis for planteskolene at dyrkingsmedium som henger ved eller tilhører planter til planting skal være fritt for karanteneskadegjørere? Betyr dette strengere krav til dyrkingsmedium, vann og hygienerutiner i planteskolene (både i Norge og i utlandet)? Hvordan skal disse kravene oppfylles? F.eks. implementering av filtrerings- eller steriliseringssystemer for vanningsvann for å sikre at det er fritt for patogener? Her synes det å være likheter til kravene til friske planter som er presentert i den nylig publiserte Biodiversa-policybriefen (<https://www.biodiversa.eu/restoration/#nrrconditions>).

Generelle kommentar

NIBIO har følgende øvrige kommentarer:

Om skogskadegjørere

Mht. skogskadegjørere stiller NIBIO seg bak de prinsipielle, strukturelle og tekniske endringene som foreslås. En kategori som «regulerte ikke-karanteneskadegjørere» er interessant. Det er et viktig hensyn at planter til planting, ikke skal føre til at den tiltenkte bruken av plantene belastes på en økonomisk uakseptabel måte. Arter som per dags dato ikke er karanteneskadegjørere kan også representere en risiko for ville planter, økosystem og hensyn utover økonomi, men disse bør fortsatt kunne komme inn i forskriften ved å reguleres som «karanteneskadegjørere». Vi antar at det spørsmålet fortsetter å være knyttet til den årlige gjennomgangen av forslag til nye kandidater til vurdering som «karanteneskadegjørere» ved NIBIO. Vi mener videre at det er fornuftig at arter som allerede er vidt utbredt i Norge bør tas ut av forskriften, slik som rotkjuke (*Heterobasidion annosum*) og almesjuka (*Ophiostoma novo-ulmi*, *Ophiostoma ulmi*).

Kommentar til § 18 Emballasje

Høringsnotatet viser til at paragrafen retter seg mot eksportører og importører av emballasje. Etter vår vurdering kan paragrafen forstås som at den retter seg hovedsakelig mot importører av planter og plantedeler.

Gras, høy og halm kan inneholde frø av floghavre eller fremmede invaderende plantearter (f.eks. hønsehirse). Floghavre (*Avena fatua*, *Avena sterylis*) er et skadelig ugras som per i dag er regulert gjennom et omfattende regelverk, som er etablert over tid på grunnlag av konsekvensene arten har for norsk planteproduksjon og såvarekvalitet. Hønsehirse (*Echinochloa crus-galli*) er en svært konkurransesterk fremmed invaderende ugrasart med et stort skadepotensial bl.a. i vårkorn, potet og grønnsaker. Den regnes som et enda verre ugrasproblem enn floghavre på grunn av sin store tilpasningsevne. I verdenssammenheng er hønsehirse rangert som det tredje verste ugraset og det kan gi betydelige avlingstap dersom det får etablere seg og dominere i åkeren.

Opphevelsen av forbudet mot bruk av gras, høy og halm som emballasje ved import kan øke risiko for innførsel av floghavre, hønsehirse og nye invaderende ugrasarter som ikke ennå finnes i Norge. Selv om forbudet planlegges ivaretatt under annet regelverk (blant annet på dyrehelseområdet) mener vi at plantehelseforskriften også bør bidra til å redusere risiko for innførsel og spredning av regulerte ugras og fremmede invaderende plantearter. Derfor foreslås det at dagens første og andre ledd i § 18 videreføres uten endringer. Hvis forbudet mot bruk av gras, høy og halm som emballasje likevel oppheves, bør det presiseres at emballasje som kan medføre fare for spredning av planteskadegjørere skal være rengjort og eventuelt desinfisert slik at den er fri for planteskadegjørere inkludert frø og andre formeringsdyktige plantedeler som kan bidra til innførsel og spredning av uønskede arter.

I tillegg til risiko for innførsel av floghavre og hønsehirse kan halm føre med seg soppsporer (og korn infisert med sporer) av karanteneskadegjøreren *Tilletia indica* dersom halmen har opphav i land/regioner der denne soppen er påvist. Dette taler for å videreføre dagens forbud mot bruk av gras, høy og halm som emballasje ved import av planter.

Om 5.13. Meldeplikt (§ 38)

Vi mener det er viktig at alle aktører ved kjennskap eller mistanke om karanteneskadegjørere har meldeplikt, og støtter derfor ny ordlyd i §38. Dette vil gi bedre oversikt over utbredelse og status for aktuelle karanteneskadegjørere.

Det er viktig at det også er meldeplikt for ikke-regulerte karanteneskadegjørere. Det vil gjøre det mulig å redusere spredning, ha oversikt over status og sikre at næringen kan sette inn tiltak tidlig. Dette er særleg viktig for arter som kan gjøre stor økonomisk skade, som f.eks. blodlus (*Eriosoma lanigerum*) og rød marg (*Phytophthora fragariae*).

Med vennlig hilsen

Per Stålnacke

Forskningsdirektør, NIBIO